

Nr 104

Av herr **Hedlund m. fl.**, om *avveckling av dyrortsgrupperingen av de statsanställdas löner.*

(Lika lydande med motion nr 88 i Första kammaren)

Den statliga dyrortsgrupperingen infördes genom riksdagsbeslut vid en tidpunkt då onormala prisförhållanden rådde i samband med den ekonomiska krisen efter första världskriget. Grunden för ortsgrupperingen har succesivt undanryckts. I konsekvens därmed har ortsgruppsdifferentieringen beträffande bostäder och hyror avskaffats. Skattegrupperingen borttogs i samband med skattereformen 1961. Kvar finns ortsgrupperingen av de statsanställdas löner. En partiell avveckling av densamma har emellertid skett genom borttagande av de lägsta grupperna så att endast grupperna 3, 4 och 5 återstår.

Ortsgrupperingen omfattar löneplan A och den speciella löneplanen för undervisningsväsendet, löneplan U. De som har de högsta lönerna och är placerade på löneplanerna B och C omfattas inte av ortsgrupperingen. En stor del av de lågavlönade, som har tjänster placerade på nedre delen av löneplan A, drabbas särskilt hårt av lönegrupperingens konstruktion.

Den kvarstående lönegrupperingen har under senare år varit föremål för en allt starkare kritik. Då frågan under första hälften av 1960-talet vid ett flertal tillfällen var föremål för riksdagens prövning uppsköts ställningstagandet i avvaktan på resultatet av en pågående prisgeografisk undersökning. Under senare delen av år 1965 presenterades resultatet av denna undersökning.

Syftet med dyrortsundersökningen var att ge underlag för en revision av den gällande lönegrupperingen. I undersökningen sattes Stockholms dyrhetstal till 1 000. Ett relativt stort antal kommunblock i ortsgrupperna 3 och 4 har dyrhetstal på 1 000 och däröver. Om man undantar övre Norrland kan man konstatera att skillnaderna i dyrhetstal inom riket är obetydliga. Genomsnittet för landet ligger över högsta dyrort, Stockholm. De prisdifferenser som lönegrupperingen avser att kompensera finns inte. Det finns därför starka skäl att lönegrupperingen så snart som möjligt upphör. Därvid måste givetvis speciella åtgärder vidtagas för de delar av övre Norrland som visar upp onormalt höga dyrhetstal.

Genom riksdagsbeslut har statstjänstemännen erhållit förhandlingsrätt. Bland de frågor som givetvis kan tagas upp till behandling är lönegrupper-

ringen. Avtal om löner 1969—1970 för statstjänstemän m. fl. (ALS 1969—70) innebär en höjning fr. o. m. den 1 januari 1969 av månadslönebeloppen genom generellt tillägg på 1,5 %, minskning med en tredjedel av spännvidden mellan ortsgrupperna 3 och 4 samt särskilda krontalspåslag i löneklasserna A 1—A 23 och motsvarande löneklasser på löneplan U.

Enligt avtalet höjs fr. o. m. den 1 januari 1970 månadslönebeloppen genom generellt krontalspåslag i alla löneklasser med 40 kr. per månad, särskilt krontalspåslag i löneklasserna A 5—A 23 och motsvarande löneklasser på löneplan U, minskning med hälften av återstående spännvidd mellan ortsgrupperna 3 och 4, procentuellt generellt tillägg med 1,5 %, flyttning från ortsgrupp 4 till 5 av Stockholmsförorterna Botkyrka, Ekerö, Färingsö, Tyresö, Vaxholm, Västerhaninge och Österhaninge, flyttning från ortsgrupp 3 till 4 av Grödinge, Märsta, Sigtuna, Sorunda och Ösmo samt kommunerna på Gotland, ändring av den s. k. övertidskvoten.

Avtalet innefattar ett antal protokollsanteckningar. Enligt en av dessa avser parterna att år 1971 utjämna skillnaden i lön mellan ortsgrupperna 3 och 4. Kostnaden härför skall avräknas från kostnadsramen för det året.

För allt flera har det blivit uppenbart att dyrortsgrupperingen av de statsanställdas löner är förlegad. Enligt representanter för statstjänstemannaorganisationerna upplevs det gällande dyrortssystemet som en svår orättvisa. Det finns därför anledning att helt avveckla dyrortsgrupperingen.

Även om frågan om lönegrupperingen hör till de frågor som de statsanställda kan förhandla om, bör det stå riksdagen fritt att uttala sin mening angående ett system som en gång införts genom riksdagsbeslut. Intresse för en lösning av frågan torde finnas hos organisationerna, och riksdagen bör som sin mening uttala att lönegrupperingen bör avvecklas. Avvecklingen bör ske i samband med kommande avtalsförhandlingar. Om riksdagen omgående gjorde ett sådant uttalande, skulle det finnas goda möjligheter att från den statliga sidan vid nästkommande förhandlingar aktualisera frågan om en avveckling av lönegrupperingen.

Med hänvisning till det anförda hemställas,

att riksdagen måtte uttala sig för att dyrortsgrupperingen av de statsanställdas löner avvecklas i enlighet med vad i motionen anförts samt att därvid de särskilda förhållandena beträffande övre Norrland beaktas.

Stockholm den 20 januari 1970

Gunnar Hedlund (cp) *Thorbjörn Fälldin (cp)* *Lars Eliasson (cp)*
i Sundborn

Johannes Antonsson (cp) *Sven Vigelsbo (cp)* *Nils G. Hansson (cp)*
i Skegrie

Sten G. W. Wahlund (cp) *Rune Gustavsson (cp)*
i Alvesta